Samen voor ons water

Participatiebeleid WF

Versie 1.0 april 2026

Concept

Wijzigingen

Het participatiebeleid is inhoudelijk verrijkt naar aanleiding van een verkorte beleidsevaluatie. Op basis daarvan zijn de vormen van betrokkenheid verduidelijkt, de rol van omgevingsmanagement beter verankerd en de omgang met initiatieven vanuit de omgeving beter gepositioneerd. De wijzigingen zijn terug te vinden in de onderstaande tabel.

Huidig beleid (2023)	**Nieuw beleid (2027, concept)**
Ambitieniveau	
Geen voorkeur opgenomen	Expliciet benoemd: participatieniveau is minimaal meedenken, met een voorkeur voor meedoen tenzij uit de analyse wat anders blijkt.
Participatie	
Participatie = actief betrekken van inwoners, bedrijven en organisaties bij ontwikkeling en uitvoering van opgaven.	Participatie wordt scherper afgebakend: informeren valt er expliciet *buiten*; pas bij mogelijkheid tot beïnvloeding is er sprake van participatie.
Participatieladder	
Vier treden: Meeweten · Meedenken · Meedoen · Meebeslissen.	Dezelfde vier treden, maar Meeweten wordt hernoemd naar informatietrede (geen participatievorm). Toegevoegd: verplichting tot toetsen of de boodschap is overgekomen. Voor de trede Meeweten volstaat alleen een communicatieparagraaf en voor de andere treden een participatie- en een communicatieparagraaf (of gecombineerd)
Theoretisch kader	
Beleid gebaseerd op Omgevingswet en het wetsvoorstel Versterking Participatie (toen nog als aankondiging opgenomen).	Beide wetten zijn nu van kracht (resp. 1-1-2024 en 1-1-2025); beleid verwijst naar omgevingsmanagement als vakgebied en verankert de analyse van de belangen van de SOM-methodiek expliciet. Verder wordt het gedachtegoed van SOM-methodiek omarmd
Vormen van participatie	
Op basis van de evaluatie aangepast.	Drie vormen toegevoegd aanvullend op de ladder: beïnvloeden, afstemmen, verrijken en verkennen.
Analyse van de opdracht	
Op basis van de ontwikkelingen toegevoegd.	Het kennen van de opdracht is de basis om participatie te kunnen invullen. Het is nu expliciet opgenomen.
Mandaat	
Het mandaat was niet toegelicht.	Het mandaat is kort toegelicht.
Evalueren	
	Evalueren is explicieter geduid als onderdeel van het participatieproces
Maatschappelijke initiatieven	
Aparte categorie 'maatschappelijk initiatief' met 8 toetsingscriteria (tabel) en een overheidsparticipatietrap (Loslaten–Faciliteren–Stimuleren–Regisseren).	Opgegaan in bredere paragraaf 'ideeën en initiatieven' met een duidelijke positionering tav participatie (Wetterskip is niet de initiatiefnemer); criteria zijn flexibeler omschreven; de overheidsparticipatietrap is niet meer als apart figuur opgenomen, gezien de mogelijke verwarring met de participatieladder. Het gedachtegoed blijft wel bestaan.
Uitdaagrecht	
Acht vaste voorwaarden (tabel); alleen georganiseerde inwoners; loket bij vakgroep assetbeheer; beperkt aantal pilots in 2023.	Vijf gestroomlijnde voorwaarden; bedrijven expliciet uitgesloten; bestuur besluit altijd; meer aandacht voor wettelijke begrenzing van overdraagbare taken.
Monitoring en evaluatie	
Evaluatie elke 3 jaar; monitoring op aantal initiatieven en gebruik uitdaagrecht; succes- en verbeterpunten intern besproken.	Monitoring jaarlijks en gestructureerder (met rapportage aan dagelijks bestuur); evaluatie elke 3 jaar met expliciete toetsvragen.

Inhoudsopgave

1.1 Doel 4

1.2 Theoretisch en wettelijk kader 4

2. Participatie bij Wetterskip Fryslân 5

2.1 Vormen van betrokkenheid 6

2.2 Analyse van de opgave 6

2.3 Analyse van de mate de betrokkenheid 6

2.5 Ambtelijk en bestuurlijk mandaat bij participatie 8

3. De omgeving als initiatiefnemer 9

3.1 Ideeën en initiatieven 9

3.2 Uitdaagrecht 9

3.3 Omgevingsvergunning 10

4. Monitoring en evaluatie 11

5. Feedback geven/contact 11

1. Inleiding

‘Samen voor ons water’ is de titel van het participatiebeleid van Wetterskip Fryslân. In het participatiebeleid beschrijven we hoe we samen met onze omgeving werken aan een leefbaar en veilig Fryslân en Groninger Westerkwartier. Hoe we inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en belanghebbenden actief en tijdig betrekken bij ons werk. Met dit participatiebeleid geven we tevens invulling aan de Omgevingswet en de Wet Versterking Participatie op decentraal niveau. Het beleid is de basis voor de participatieverordening van Wetterskip Fryslân.

1.1 Doel

Het participatiebeleid gaat in op hoe wij de omgeving actief betrekken bij het realiseren van ons werk. Dit heeft als doel om tijdig de belangen, meningen en zo mogelijk vernieuwende ideeën uit de omgeving in beeld brengen en te betrekken. Participatie kan daarmee bijdragen aan een grotere betrokkenheid van de samenleving bij onze waterschapstaken en een beter gedragen besluit.

We werken omgevingsbewust en zoveel mogelijk samen, dat betekent dat we:

- open en transparant zijn over waar we mee bezig zijn en welke ruimte er is om mee te denken en/of mee te doen;
- vanaf de start van een initiatief, waar dat meerwaarde heeft, samenwerken met bewoners, bedrijven en organisaties om te komen tot betere en gedragen oplossingen;
- duidelijk zijn over de manier waarop we de omgeving betrekken, welke ruimte er is voor inbreng, hoe we deze inbreng meewegen en wat we ermee doen;
- zelf ook graag tijdig betrokken willen worden bij initiatieven vanuit de omgeving;
- de inzet van mensen en middelen bij initiatieven van de mienskip afstemmen op de mate waarin het initiatief aansluit op onze kerntaken en beschikbare capaciteit.
- vanuit onze ambitie verder gaan dan informeren: we betrekken de omgeving actief de totstandkoming van ons beleid, onze plannen, projecten en werkzaamheden, zoals beheer en onderhoud. Passende participatie is voor ons belangrijk. Wij doen altijd een analyse om een goede overweging te kunnen maken of er meer ruimte is dan informeren.

1.2 Theoretisch en wettelijk kader

Dit participatiebeleid is gebaseerd op onze invulling van omgevingsmanagement, op de wettelijke kaders van de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Hieronder wordt dit toegelicht.

Omgevingsmanagement
Omgevingsmanagement is het vakgebied waarmee Wetterskip Fryslân de relatie met de omgeving organiseert. Het omvat het tijdig signaleren van belangen, ontwikkelingen en gevoeligheden in de omgeving, het informeren, afstemmen over uitvoering en hinder, en het onderhouden van relaties. Wij willen, wanneer we in beheergebied aan de slag gaan, de belangen van betrokkenen, juist als deze tegenstrijdig zijn, goed begrijpen, zorgvuldig wegen en waar mogelijk meenemen in oplossingen. We gaan voor duurzaam vertrouwen.
Omgevingsmanagement vindt plaats op twee niveaus. Op organisatieniveau werkt het waterschap regiogericht; per regio worden structurele relaties onderhouden met de omgeving, wordt gevolgd wat er speelt en wordt omgegaan met initiatieven vanuit de omgeving en het uitdaagrecht. Op projectniveau richt omgevingsmanagement zich op een specifieke opgave, een project of

beleidstraject, waarbij ook ruimte kan zijn voor participatie wanneer er nog keuzes openstaan die beïnvloedbaar zijn.
De analyse vanuit de belangen, issues en de mate van betrokkenheid van stakeholders zoals het gedachtegoed van SOM-methodiek weergeeft, wordt omarmd. *De SOM-analyse is een gestructureerde manier om in kaart te brengen wie belang heeft bij een beleidsvraagstuk of project , hoe groot dat belang is en of belangen elkaar raken of mogelijk zelfs tegenwerken.*

Omgevingswet
De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De wet is bedoeld om de regels voor de fysieke leefomgeving te bundelen en te vereenvoudigen, zodat besluitvorming sneller, overzichtelijker en meer samenhangend wordt. Daarnaast beoogt de wet een betere balans tussen het beschermen en benutten van de leefomgeving, met meer ruimte voor lokaal maatwerk en initiatieven. De wet stimuleert vroegtijdige participatie. De manier waarop participatie juridisch is geregeld, verschilt per instrument.
Bij de volgende instrumenten uit de Omgevingswet is participatie voor Wetterskip Fryslân in het bijzonder relevant:

- Waterbeheerprogramma: Voor programma's, waaronder het waterbeheerprogramma, geldt dat bij de vaststelling wordt aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn. Als het programma wordt vastgesteld door het algemeen bestuur van het waterschap, wordt daarnaast aangegeven op welke wijze aan deze betrokkenheid invulling is gegeven.
- Projectbesluit: Participatie maakt onderdeel uit van de projectprocedure. Bij voorkeur voor, maar uiterlijk bij de start van de verkenning wordt in een kennisgeving participatie aangegeven wie wordt betrokken, waarover, wanneer en op welke manier.
- Waterschapsverordening: Bij de vaststelling van de verordening moet worden aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken, wat de resultaten daarvan zijn en op welke wijze aan deze betrokkenheid invulling is gegeven. Het waterschap bepaalt zelf op welke manier participatie wordt vormgegeven.

Wet versterking participatie op decentraal niveau
De Wet versterking participatie op decentraal niveau is sinds 1 januari 2025 van kracht. Deze wet wijzigt onder meer de Waterschapswet en vervangt de vroegere inspraakverordening door een participatieverordening. Met deze verordening moet het waterschap vastleggen hoe ingezetenen en belanghebbenden worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Daarnaast moet het waterschap in de participatieverordening aangeven onder welke voorwaarden het uitdaagrecht kan worden toegepast, voor zover dat wettelijk mogelijk is.

Samenhang tussen beide wetten
De Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau vullen elkaar aan. De Omgevingswet is gericht op het specifieke beleidsdomein van de fysieke leefomgeving, terwijl de Wet versterking participatie op decentraal niveau het breder perspectief biedt voor participatie. Samen vormen zij het wettelijke fundament voor de wijze waarop Wetterskip Fryslân participatie organiseert en borgt.

2. Participatie bij Wetterskip Fryslân
Wetterskip Fryslân ontwikkelt beleid, plannen en projecten die impact kunnen hebben op de omgeving. Als initiatiefnemer betrekken we de omgeving en belanghebbenden actief, in een vorm die aansluit bij de ruimte die er is voor invloed en samenwerking.

2.1 Vormen van betrokkenheid

Betrokkenheid van de omgeving kan verschillende vormen hebben. We spreken van participatie wanneer belanghebbenden de mogelijkheid hebben invloed uit te oefenen op het proces of de uitkomst. Participatie kent drie vormen:

- **Beïnvloeden**: er is ruimte in beleid of plannen en belanghebbenden kunnen directe invloed uitoefenen op keuzes die nog openstaan. Hun inbreng weegt daadwerkelijk mee in de verdere uitwerking of aanpak.
- **Afstemmen**: inhoudelijke keuzes zijn gemaakt, maar de uitvoering moet nog worden ingevuld. Samen werken aan de invulling leidt tot een meer gedragen uitvoering, voor zowel de omgeving als voor Wetterskip Fryslân.
- **Verrijken en verkennen**: ook wanneer er beperkte of geen beleidsruimte is, gaan we het gesprek aan om meerwaarde te creëren voor de omgeving. Dit kan door te zoeken naar oplossingen op een aangrenzend vlak los van de eigenlijke opgave of het ophalen van kennis van en vanuit de omgeving. Ter volledig dit kan ook bij beïnvloeden aan de orde zijn.

Wanneer er geen ruimte is voor beïnvloeding, niet op inhoud, niet op uitvoering, ook niet op het vlak van meerwaarde is er sprake van informeren. Informeren is een wezenlijk onderdeel van hoe we de omgeving betrekken, maar valt buiten wat we onder participatie verstaan. Tegelijkertijd is goede informatievoorziening bij elke trede van de participatieladder de basis voor een vruchtbare samenwerking: zonder duidelijkheid over wat we doen, waarom we het doen en welke ruimte er is, kan participatie niet goed functioneren.

2.2 Analyse van de opgave

Om te bepalen welke vorm van participatie passend is, moet de opgave eerst helder zijn. In de voorbereidingsfase onderzoeken we hoe de opgave eruitziet, welke doelen we willen bereiken, welke motivatie hieraan ten grondslag ligt en uit welke (deel)-onderwerpen het bestaat. Het is belangrijk dat we inzicht krijgen in de van toepassing zijnde (wettelijke) kaders en de bestuurlijke ruimte om te participeren (inclusief mogelijkheden tot koppelkansen). Een opgave kan heel divers zijn: van het ontwikkelen van een visie tot met het uitvoeren van een maatregel. We kijken ook of er kansen zijn om werk met werk te maken.

Vervolgens brengen we de impact op de omgeving in beeld. Daarbij gaat het om de kenmerken van het gebied, de ervaringen van de omgeving en de omvang van de verandering.

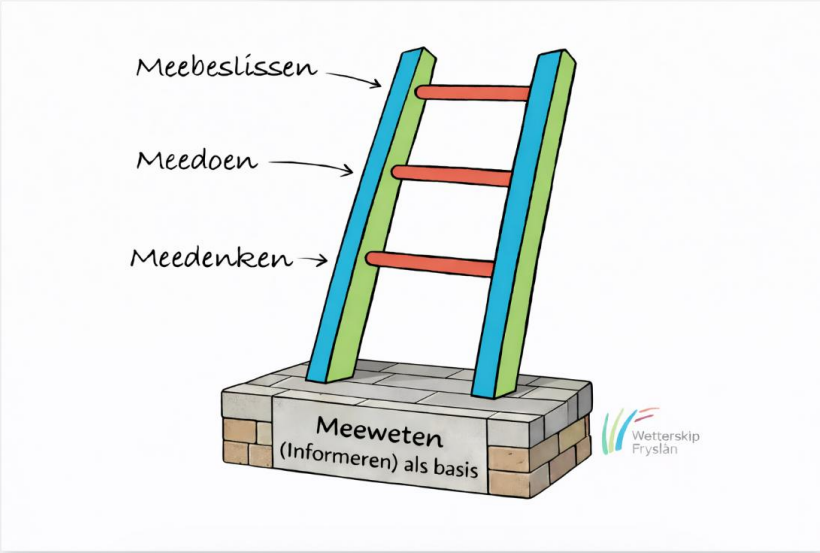
Op basis hiervan wordt in beeld gebracht waar ruimte is om te participeren en welke vorm het van betrokkenheid van toepassing is.

2.3 Analyse van de mate de betrokkenheid

Als de opgave helder is, brengen we in beeld welke bewoners, bedrijven of maatschappelijke organisaties worden geraakt en wat hun belang, invloed en betrokkenheid is. We brengen in beeld wanneer het belang van de ander strijdig is met ons belang en gaan daarover vroegtijdig in gesprek. Voor deze analyse van de belangen en issues hanteren wij het gedachtegoed van SOM-methodiek of een vergelijkbare aanpak. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor de toepassing van de participatieladder.

Aan de hand van de participatieladder maken we zichtbaar hoe we de omgeving willen betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van onderwerpen zoals projecten, programma's en beleid. De vorm van participatie geeft aan hoeveel ruimte er is. Deze onderwerpen worden vertaald naar (deel)-onderwerpen (issues). Deze (deel)-onderwerpen (issues) worden gekoppeld aan belangen, waarna

de impact en ruimte die er is voor participatie wordt bepaald. Op basis hiervan kiezen we het passende participatieniveau. Participatie is maatwerk.

Figuur 1: participatieladder

Meeweten
Meeweten is de basis waarop de participatieladder staat. In alle gevallen informeren we de omgeving over wat we van plan zijn. Wanneer de omgeving geen actieve rol heeft en er geen sprake is van invloed op ons werk, informeren we alleen. Wel is van belang te toetsen of de boodschap is begrepen.

Meedenken
Wij werken als waterschap een (deel)project, programma of beleidstekst uit tot een eerste werkversie (concept). Belanghebbenden betrekken we in deze fase om mee te denken en hun inzichten en kennis te delen. Anders dan bij beïnvloeden liggen de inhoudelijke kaders al grotendeels vast, maar is er nog ruimte om de werkversie te verbeteren of aan te scherpen. Afhankelijk van de complexiteit van de opgave kan dit op verschillende manieren, bijvoorbeeld door inloopbijeenkomsten of schetsbijeenkomsten. Wij wegen de inbreng mee en maken duidelijk wat daarmee is gedaan.

Meedoen
Bij deze trede staat het op te stellen beleid of het uit te voeren project nog niet vast. Belanghebbenden worden in een vroeg stadium betrokken en kunnen vanaf het begin bijdragen aan het ontwerp of de uitwerking. Zij kunnen inzichten, gebiedskennis en oplossingsrichtingen aandragen. Wij nemen dit over of mee, of leggen uit waarom dit niet gebeurt.

Meebeslissen
Dit is de hoogste trede op de participatieladder. Het is een vorm van samenwerking, waarbij belanghebbenden vanaf het beginstadium worden betrokken en invloed hebben op het proces en de uitwerking van keuzes. Anders dan bij de andere treden is de betrokkenheid hier het meest intensief en structureel. Het bestuur blijft eindverantwoordelijk voor het uiteindelijke besluit, maar belanghebbenden hebben duidelijk invloed op wat uiteindelijk aan het bestuur wordt voorgelegd.

Ambitie participatie
Het waterschap vindt de betrokkenheid van de omgeving bij het projecten, plannen en beleid belangrijk. Daarom is het uitgangspunt voor het participatieniveau minimaal meedenken, met een voorkeur voor meedoen. Dit sluit aan bij onze ambitie om de omgeving actief te betrekken bij de totstandkoming van ons beleid, onze plannen en projecten en verder te gaan dan informeren. Soms laten de opgelegde kader geen ruimte tot beïnvloeding en dan willen we hierover duidelijk zijn. De definitieve keuze van het participatieniveau gebeurt op basis van analyse van (deel-) onderwerpen en issues zoals hier beschreven. Het management is verantwoordelijk voor het kiezen van de meest passende participatiestrategie. Mochten issues breder spelen dan een onderwerp of een project dan wordt dit door management opgetild naar afdelingsniveau en wordt dit besproken met de teams Strategie, Beleid en Innovatie en Omgeving en Communicatie.

Dit is ook de basis om participatie en communicatie verder uit te werken. Vanaf het participatieniveau meedenken is het nodig om naast een communicatieparagraaf een participatieparagraaf uit te werken.

2.4 Opstellen van een communicatie- en participatieparagraaf

Bij elke plan of interne opdracht dat we opstellen is de communicatieparagraaf een vast onderdeel. Vanaf het participatieniveau meedenken is ook een participatieparagraaf nodig als onderdeel van het plan van aanpak of interne opdracht. In de participatieparagraaf beschrijven we:

- Een korte omschrijving van de opgave (tenzij dit elders al is opgenomen);
- Een toelichting op de gekozen participatievorm en de ruimte om te participeren;
- Een korte toelichting op de stakeholderanalyse;
    - De te bespreken (deel)-onderwerpen en issues;
    - De belanghebbenden, belangen en participatieniveau volgens de participatieladder;
- Een toelichting van de participatiestrategie en de verwachte bijdrage van participeren;
- De aanpak van de participatie.

In de aanpak participatie staat hoe alle relevante belanghebbenden de gelegenheid krijgen om hun inbreng te leveren, welke rol zij hebben, wat vaststaat en waar ruimte is voor gesprek. Ook wordt beschreven hoe de terugkoppeling plaatsvindt en op welke manier wordt geëvalueerd. Regelmatig vindt een evaluatie plaats, zodat het participatieproces waar nodig kan worden bijgestuurd. Bij de uiteindelijke besluitvorming wordt vastgelegd hoe de omgeving en belanghebbenden zijn betrokken en wat er met hun inbreng en belangen is gedaan.

Maar participatie stopt niet aan de buitenkant van onze organisatie: ook intern zorgen we ervoor dat medewerkers tijdig worden betrokken, gehoord en meegenomen in besluitvorming die hen raakt**.**

Tot slot: ook wanneer er geen ruimte is voor participatie, wordt dit gemotiveerd vastgelegd.

2.5 Ambtelijk en bestuurlijk mandaat bij participatie

Het waterschap heeft een participatiecoördinator, die op regelmatige basis overleg heeft met de verschillende teams, waar invulling wordt gegeven aan de participatieprocessen. De participatiecoördinator geeft een leidend advies over het niveau van participatie, dat benodigd en gewenst is. De coördinator is adviserend en faciliterend. Daarnaast verzorgt de coördinator de monitoring en rapportage.

Participatietrajecten worden in de meeste gevallen ambtelijk voorbereid en uitgevoerd. De verantwoordelijke werkt de participatieparagraaf uit en legt deze voor aan de verantwoordelijke teammanager. De verantwoordelijke voert het participatieproces uit binnen de kaders van dit beleid. Bestuurlijke betrokkenheid is daarvoor niet altijd vereist.

Het bestuur wordt betrokken wanneer een participatietraject raakt aan bestuurlijk gevoelige belangen, wanneer de uitkomst van participatie leidt tot een keuze die buiten de bestaande beleids- of budgetkaders valt, er onduidelijkheid over de ruimte die er is voor participatie of wanneer het participatieniveau meebeslissen is. In die gevallen stemt de ambtelijke organisatie vooraf met het bestuur af welke ruimte aan participanten wordt geboden. Verwachtingen richting deelnemers worden pas gewekt nadat die afstemming heeft plaatsgevonden.

3. De omgeving als initiatiefnemer

Soms komt het initiatief niet van ons, maar vanuit de omgeving. In die gevallen verschuift de rol van Wetterskip Fryslân: niet langer als initiatiefnemer die de omgeving betrekt, maar als betrokken partij die reageert op wat anderen in gang zetten. De verantwoordelijkheid voor participatie ligt dan bij de initiatiefnemer. In deze paragraaf beschrijven we hoe wij omgaan met initiatieven, voorstellen en aanvragen die vanuit de omgeving naar ons toe komen, en welke rol wij daarin innemen.

3.1 Ideeën en initiatieven

Wetterskip Fryslân staat open voor initiatieven die raken aan ons werkgebied of onze opgaven. Via ons omgevingsmanagement zorgen we ervoor dat we in goed contact staan met de omgeving, weten wat er speelt en ons bestuur kunnen informeren over relevante initiatieven. Een initiatiefnemer kan zich bij ons melden met een idee of voorstel. Wij gaan in gesprek en beoordelen vervolgens of en op welke manier wij daarbij betrokken zijn.
Daarbij kijken wij onder meer naar:

- de relatie met onze visies, beleidsdoelen en programma's;
- de samenhang met lopende of toekomstige werkzaamheden;
- de uitvoerbaarheid, inclusief capaciteit en financiële gevolgen;
- de vraag of samenwerking met andere overheden of partijen nodig is.

Op basis van deze beoordeling doen wij een voorstel of gaan we in overleg voor een passende houding of rol.

Daarbij maken we onderscheid tussen twee situaties:

- Soms hebben wij een formele rol opgelegd vanuit de wet of het beleid zoals de weging van het waterbelang. Dan werken we vanuit een toetsende rol en geven we adviezen. Vaak leidt dit later tot een vergunningsaanvraag: nadere toelichting hierover staat in paragraaf 3.3.
- Soms raakt een initiatief ons zonder dat er een verplichting is; dan maken we een bewuste keuze of en hoe we bijdragen. De rol kan dan variëren van geen actieve betrokkenheid tot ondersteunen, faciliteren of soms zelfs regie nemen. Deze rol of houding is nadrukkelijk iets anders dan een participatieniveau zoals bedoeld in de participatieladder: het gaat hier om onze bijdrage aan een initiatief van een ander.

Afspraken over de samenwerking en een eventuele bijdrage van Wetterskip Fryslân leggen wij, afhankelijk van de aard en omvang van het initiatief, vast in een brief, afspraak of overeenkomst.

3.2 Uitdaagrecht

Participatie biedt inwoners en organisaties in veel gevallen een goede en passende manier om bij te dragen aan ons werk: het stelt mensen in staat om mee te denken, mee te doen en mee te beslissen, terwijl de eindverantwoordelijkheid bij het waterschap blijft. Dat past goed bij de aard van onze taken. Het uitdaagrecht gaat een stap verder. Het biedt ingezetenen en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om de uitvoering van een overheidstaak geheel of gedeeltelijk over te nemen, al dan niet met het bijbehorende budget, omdat zij menen dit beter, goedkoper, duurzamer of slimmer te kunnen doen. Het uitdaagrecht staat open voor inwoners en partijen (dit kunnen ook kleinschalige bedrijven zijn) die vanuit betrokkenheid bij het gebied of de gemeenschap, een taak

van Wetterskip Fryslân anders of beter denken te kunnen uitvoeren. Het dagelijks bestuur bepaalt uiteindelijk of en onder welke voorwaarden we met een initiatiefnemer in zee gaan. Wij blijven altijd gebonden aan de aanbestedingsregels en het aanbestedingsbeleid.

We verwelkomen die ambitie, echter tegelijkertijd zijn veel van onze taken wettelijk toegewezen, sterk genormeerd en van maatschappelijk belang; denk aan waterveiligheid, waterkwantiteit en waterkwaliteit. Wetterskip Fryslân blijft daarom altijd eindverantwoordelijk, ook wanneer de uitvoering door een derde plaatsvindt of wordt overgenomen. Hoewel we de taken niet volledig kunnen overgedragen, zijn we geïnteresseerd in mogelijke samenwerkingen. Binnen deze kaders bieden we dan ook graag ruimte aan initiatieven die laten zien dat het anders kan.

Initiatiefnemers kunnen zich melden via het loket uitdaagrecht. Wij gaan dan in gesprek over wat haalbaar en denken actief mee voordat een voorstel aan het bestuur wordt voorgelegd. Het bestuur neemt uiteindelijk het besluit.
Voor een initiatief in het kader van uitdaagrecht gelden de volgende voorwaarden:

- **Helder voorstel;** het initiatief heeft betrekking op een afgebakend geheel van werkzaamheden en bevat een plan van aanpak. Er is één aanspreekpunt dat alle deelnemers vertegenwoordigt.
- **Draagvlak en communicatie;** initiatiefnemers tonen a an dat er overeenstemming is met alle belanghebbenden en zorgen voor een zorgvuldige en doorlopende communicatie naar de omgeving.
- **Kwaliteit en deskundigheid;** de kwaliteit van het uitgevoerde werk is minimaal gelijkwaardig aan de huidige uitvoering door het waterschap. De benodigde deskundigheid is geborgd; Wetterskip Fryslân kan daarbij ondersteuning bieden.
- **Financiën;** de kosten voor uitvoering en toezicht zijn gelijk aan of lager dan wat het waterschap zelf zou maken. Het bestuur kan besluiten extra middelen beschikbaar te stellen, wanneer bijvoorbeeld meerwaarde wordt gecreëerd.
- **Borging van de waterschapsrol;** de afweging van waterschapsbelangen blijft een taak van het waterschap. Initiatiefnemers en Wetterskip Fryslân leggen afspraken vast in een overeenkomst, die beide partijen eenzijdig kunnen opzeggen. Er vindt minimaal één keer per jaar een evaluatie plaats.

Uitgewerkte voorstellen worden met een ambtelijk advies voorgelegd aan het bestuur voor besluitvorming. Ieder uitdaagrechtverzoek wordt aan het dagelijks bestuur voorgelegd.

3.3 Omgevingsvergunning

Een omgevingsvergunningaanvraag is eveneens een initiatief vanuit de omgeving en vaak een initiatief met directe impact op diezelfde omgeving. Als bevoegd gezag toetsen wij de aanvraag aan bijvoorbeeld de Waterschapsverordening en de kaders van de Omgevingswet. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om activiteiten die van invloed kunnen zijn op dijken, kades, waterpeilen, gemalen, watergangen enz.

De verantwoordelijkheid voor participatie als onderdeel van de omgevingsvergunning ligt bij de initiatiefnemer. Op basis van de Omgevingswet is de aanvrager verplicht aan te geven of en hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken, en wat de resultaten daarvan zijn.
Op basis van de aangeleverde informatie kunnen we nagaan of participatie heeft plaatsgevonden en op welke wijze. Wij geven daarbij geen oordeel over de manier waarop de initiatiefnemer invulling heeft gegeven aan de participatie, maar nemen de resultaten ervan wel mee in onze belangenafweging, waaronder de weging van het waterbelang. Indien nodig treden we in overleg met andere overheden of betrokkenen.

Het niet organiseren van participatie is geen weigeringsgrond voor een vergunning. Wanneer er informatie ontbreekt om een zorgvuldige waterstaatkundige belangenafweging te maken, vragen wij aanvullende informatie op. Als die informatie niet binnen de gestelde termijn wordt aangeleverd, kan dit leiden tot het buiten behandeling stellen van de aanvraag.

4. Monitoring en evaluatie

Om te leren van de praktijk en het beleid actueel te houden, monitoren we de uitvoering van het participatiebeleid doorlopend en evalueren we het periodiek. Monitoring richt zich op de vraag of we doen wat we hebben afgesproken; evaluatie richt zich op de vraag of dat ook het gewenste effect heeft.

Monitoring

We monitoren de uitvoering van het participatiebeleid jaarlijks op hoofdlijnen. Daarbij kijken we in algemene zin naar hoe participatie wordt toegepast bij eigen beleid, plannen en projecten, waaronder het gebruik van de participatieparagraaf. Het gaat niet om een gedetailleerde verantwoording per traject, maar om een globaal beeld van de manier waarop participatie in de praktijk vorm krijgt. Over de uitkomsten van deze monitoring wordt jaarlijks rekenschap af aan het dagelijks bestuur.

Evaluatie

Het participatiebeleid wordt elke drie jaar geëvalueerd, tenzij daar eerder aanleiding toe is. De evaluatie richt zich op twee vragen: biedt het beleid in de praktijk voldoende houvast, en leidt de inzet van participatie ook daadwerkelijk tot betere betrokkenheid en gedragen besluiten?

Daarbij kijken we in ieder geval naar:

- of de keuzes over de betrokkenheid van omgeving is geanalyseerd en dat de participatiestrategie is vastgesteld door het management;
- of de beïnvloedingsruimte vooraf voldoende duidelijk is gemaakt en of er terugkoppeling heeft plaatsgevonden over wat met de inbreng is gedaan;
- of de participatieparagraaf voldoende informatie bevat om achteraf te kunnen beoordelen hoe het proces is verlopen;
- of participatie heeft bijgedragen aan betere of meer gedragen uitkomsten, vanuit het perspectief van zowel de omgeving als het waterschap;
- welke aandachtspunten aanleiding geven om het beleid, de werkwijze of de beschikbare hulpmiddelen te actualiseren.

De uitkomsten van de evaluatie worden intern besproken en kunnen, waar nodig, leiden tot aanpassing van werkwijze, hulpmiddelen of beleid.

5. Feedback geven/contact

Het komen met feedback om de participatieprocessen te verbeteren is welkom. Als eerst kunt u terecht bij projectverantwoordelijke en daarnaast kunt u een mail sturen naar participatie@wetterskipfryslan.nl. De participatiecoördinator zal u mail ontvangen.